

Székelyország

(«Székely-Udvarhely»)

Csik, Háromszék, Marastorda, Torda-aranyos-és Udvarhely-vármegyék partoktól független, székely érdekű újsága.

Előfizetési ára: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 f. Egyes szám 16 fillér. Hirdetések díjszabás szerint. Megjelenik minden vasárnap

FELELŐS SZERKESZTŐ:

BETEGH PÁL
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. sz. Telefon 15. sz. Posta takarékpénztári csekk- és kliringszám 0489. sz. la 1

82-es hőseink.

Dúló csaták fergegeiben immár 15 hónap óta küzdötök drága székely véreim, világ első katonái! Sok, sok ezren mentetek a Csicsér és a Budvár aljáról virágos jó kedvvel, bokrétás sapkával, dalos ajakkal a világháboru vérmezőire. Sok, sok ezren s mindannyiszor szívünk nagyot dobbant éretetek...

Nem kérdezem hányan vagytok most a küzdő sorokban. Tudom, hogy sokan elvérzettek s a legnagyobb áldozatot most is, mint mindig — a vitéz székely nemzet hozta a haza szent oltárára, mert kevésből sokat adott...

Hősi vérrel, drága étellel vitézek becsületes, mindenkor megbízható harcotokat. Hiszen székely faji tulajdonság a veszélyt inkább keresni, mint azt elkerülni.

Nem mondották, mert mondani sem kellett: előre székelyek uagys haláltmegvető bátorsággal előre mentetek hős fiuk.

Az egész ellenséges világgal szembe szálva, ismét Attila utódainak bizonyultatok — összes harctereinken; ahova csak állítottak — mindenütt derék emberek voltatok, mert:

„Nem fajult el még a székely vér, Minden kis csepje drága gyöngyöt ér.”

Az elmúlt hónap utolsó napjaiban is vitézül álltatok meg helyeteket 82-es hős fiuk. Erről tanuskodik *Frigyes főherceg* Ő Fenségének hadsereg-parancsa, mely — legnagyobb örömeinkre — hozzánk is eljutott s amely így hangzik:

A derék cs. és kir. 82. gyalogezrednek, mely már az egész hadjárat alatt nagyszerűen harcolt és legutóbb a szeptember 22. és 23-iki éjjeli harcokban, dacára a megelőző ütközetek és menetelésekben való fáradságainak, egy tulerőben levő ellenséges támadást, a tartalékok beavatkozása nélkül, önállóan visszavert és közel 400 foglyot ejtett, — különös elismerésem és köszönetem nyilvánítom.

Frigyes főherceg s. ...
tábornagy.

Ehhez csatlakozik a Hadtestparancsnokság következő parancsa:

A cs. és kir. 82. gyalogezrednek a szeptember 23-iki éjjeli ütközetben tanusított bátor magatartásáért — amikor egy tulerejű támadást visszavert és majdnem 400 hadifoglyot ejtett — a legmagasabb szolgálat nevében különös elismerésemet fejezem ki.

Hadtestparancsnokság.

Őszinte szívből jövő lelkesedéssel osztozunk fényes diadalaitokban székely testvérek!

A székelyudvarhelyi cs. és kir. 82-es székely ezred, mely Csik és Udvarhelyvármegyék v. haredzett, nyomoruságot próbált fiaiból állott immár 32 esztendeje, a világháboruban nevét a történelem lapjain örökre beirta. S hogy ezt megtehetette, abban — dicsekvés nélkül mondhatjuk — némi része a „Székelyország“-nak is van, ahonnan számtalan lelkesítő vers és nóta került a hadfiak lelkébe. De oroszánrésze van a székely „iskolamesterek“-en és papokon

kivül *Rothenary* Albert ezredesnek is, aki a hareba induló csapatokat állandóan ellátta hazafiasságtól áthatott szellemmel, önbizalommal és a kiképzésnek legmesszebb terjedhető vértelével.

Ezek mind közrehatottak arra, hogy virágos kedéllyel, bokrétás sapkával és dalos ajakkal, harcra vágyó érzéssel mentek a csapatok a harcmezőkre.

Szóval itthon is mindenki megtette hivatásából folyó kötelességét, de legjobban a harctéren levő székely fiuk, kik e szellemben a legdrágábbat: életüket, vérüket áldozták a hazáért és királyért...

Annál inkább örömmel vesszük tudomásul a magas elismeréseket, mert azok a hazafias érzésű hozzátartozóknak megnyugvást, a vitéz székely hősöknek pedig további kitartást biztosítanak a még előttük álló nagy feladatok teljesítésére is.

Isten segítsen hős fiuk, hogy drága hazánk örökös békéjét — a még igen gyakran előtölülő tulerejű ellenség legyőzésével — székely becsülettel kivívjátok és mindnyájatokat az érettetek hön dobogó keblünkre ölelhessünk!...

Isten veletek! A mielőbbi viszontlátásig!

—gh.

Havi fizetéssel nyomdásztanulónak egy jóra való, szorgalmas fiut **felvesz Betegh Pál** könyvnyomtató-intézetébe Székelyudvarhelyt. **Reál- vagy polgári iskolai két osztályt, avagy algimnáziumot végzetek előnyben részesülnek.**

Messze, messze...

Messze, messze az orosz határon,
A Styr folyó szőke vize mellett,
Az oroszsal szembe
Jó magyar leventék,
Aranyos vitézek
Farkas-szemét néznek.

Messze, messze az orosz határon,
Hervadozó, szép őszi délután
Rezgő falevélke
Ide-oda szálldos,
Többen gyülekeznek
Egy baka sírjához.

Messze, messze az orosz határon
Mélyen beasott lövészárkba,
Vitéz nyolevankettős
Néz a Styr habjára
S egy pár könyvet hullajt
Tabori lapjait...

Messze, messze az orosz határon
Égő falvak lángoszlopa látszik,
Vad oroszok, muszkák,
Japán fegyverekre
Szürönyt szegezének
Rohamra készülnek.

Messze, messze az orosz határon,
Végig esendül a lövészárkba:
— Jön a muszkahorda,
Szürönyt szegezettek,
Jó magyar vitézek —
A nuszka szívének!...

Messze, messze az orosz határon,
Havas-esős, hideg éjszakába,
Rémes ordítással,
Zivataros éjbe,
Véres tusa támad
Pokoli sötétbe...

Messze, messze az orosz határról,
Odahaza míg levelet várnak:
Gyászos üzenet megy
Özvegynék, árvának
S megszakad a szive —
Sok édes anyának...

Oroszország, 1915. szept. 29.

S. Hegyi Sándor.
82-ös őrmester.

Ismerősei, jóbarátai körében mindenki ajánlja a „Székelyország“-ot

A hős 82-ösök

A cs. és kir. Hadügyminiszterium 1915. február 22-én kiadott 131-ik számú veszteség-lajstromába foglalt 82-ös ezredbeli tisztek és legénység névsora. (XXXIX. közlemény.)

Vágási Gergely 10. sz. Udvm. Felsősfalva 1887. hadifogoly. — Vajda Ignác 4. pót. Udvm. Székelyfalva 1891., meghalt 1914. nov. 15. — Vajda Péter 2. sz. Udvm. Bögöz 1890. ms. — Valla Vilmos c. őrz. vezető 3. sz. Csvm. Gyergyószentmiklós 1892. ms. — Valnoth János 5. sz. Udvm. Erked 1893. ms. — Varga János 5. sz. Udvm. Vargyas 1893. ms. — Varga János 10. sz. Udvm. Nagykede 1886. hadifogoly. — Varga József pót. 6. sz. Udvm. Korond 1888. ms. — Varga Mihály őrz. vezető 8. sz. Udvm. Agyagfalva 1884., meghalt 1914. nov. 22. — Varga Mózes 3. sz. Udvm. Párajd 1888. ms. — Varga Tamás pót. 4. pót. Udvm. Siménfalva 1889., meghalt 1914. nov. 28. — Vas György 11. sz. Udvm. Bordos 1891., meghalt 1914. nov. 24. — Vasiliu Miklós 7. sz. Hunyadvm. Felkenyer 1885. ms. — Vass János 1. sz. Udvm. Bözöd 1892., meghalt 1914. nov. 24. — Vátha József 10. sz. Csíkcsobalfalva 1885. hadifogoly. — Veress Gáspár 10. sz. Udvm. Agyagfalva 1883. hadifogoly. — Veress József 4. sz. Csíkcsékefalva 1892., meghalt 1914. nov. 28. — Veress Lajos 10. sz. Udvm. Biharcsfalva 1882. hadifogoly. — Veress Mihály 16. sz. Udvm. Székelyszállás 1892., meghalt 1914. nov. 22. — Virág István főosztály Csikvm. Gyimesbükk 1891., meghalt 1914. nov. 30. — Voda Péter 5. sz. Csvm. Gyergyóvárhegy 1892., meghalt 1914. nov. 27.

Wagner György 10. sz. Udvm. Homoróddaróc 1887. hadifogoly. — Wagner Márton 10. sz. Udvm. Homoródbene 1888. hadifogoly.

Zaczkó György pót. 9. sz. Csvm. Gyergyóújfalu 1885., meghalt 1914. nov. 21. — Zoltáni Dániel pót. 9. sz. Udvm. Székelymuzsna 1883. hadifogoly.

Zsidó Gáspár 5. sz. Udvm. Rugonfalva 1893. ms. — Zsigmond József őrz. vezető 2. sz. Udvm. Magyarhermány 1890. ms. — Zombori Sándor 5. sz. Udvm. Bözödújfalu 1889. ms.

Az 1915. márc. 12-én kiadott 140. sz. veszteség-lajstrom szerint:

Ádám János 6. sz. Csikmadaras 1889. hadifogoly (Oroszország). — Ambrus Imre c. őrz. vezető 3. pót. Udvm. Szentegyházastalu 1882. hadifogoly (Evakuationsspital Nr. 43. Rjasan, Oroszország). — Antal András 3. sz. Csíkcséső 1891. hadifogoly (Oroszország). — Antal Antal pót. 4. sz. Csvm. Gyimesbükk 1890. hadifogoly (Oroszország). — Antal Gyula pót. 3. pót. Csíkcszentmiklós 1883. hadifogoly (Spital Nr. 10. Moskau, Oroszország).

Bács Ignác 16. sz. Csíkcszentdomokos 1881. hadifogoly (Jalutorowsk,

Oroszország) — Balázs Áron pót. 15. sz. Csikmadaras 1890. hadifogoly (Jalutorowsk, Oroszország). — Balázs Ignác pót. 4. pót. Csíkcséső 1889. hadifogoly (Oroszország). — Baliga András pót. 4. pót. Csvm. Gyimesközéplak 1889. hadifogoly (Oroszország). — Balint Domokos pót. 3. pót. Udvm. Alsósfalva 1882. hadifogoly (Oroszország). — Balog Vilmos 8. sz. Csvm. Gyimesközéplak 1892. hadifogoly (Oroszország). — Barabás Lajos 7. sz. Székelyudvarhely 1882. hadifogoly (Oroszország). — Bege Márton Elek c. őrz. vezető 7. sz. Csvm. Gyergyóalfalu 1888. hadifogoly (Jalutorowsk, Oroszország). — Bané László 7. sz. Csíkcszentgyörgy 1886. ms. — Berecz János pót. 3. pót. Csikvm. Gyergyószentmiklós 1888. hadifogoly (Oroszország). — Biró Mihály pót. 4. pót. Csíkcszentdomokos 1889. hadifogoly (Evakuationsspital Nr. 32. Nishnij-Nowgorod, Oroszország). — Bodor János pót. 4. pót. Csvm. Gyimesbükk 1889. hadifogoly (Oroszország). — Bözödi Mózes pót. 3. pót. Udvm. Kesetkifalud 1883. hadifogoly (Oroszország). — Bugja Ferenc 8. sz. Udvm. Lövéte 1888. hadifogoly (Oroszország).

(Folytatjuk)

Ima

népiskolák számára.

Duló csaták viharában,
Hozzát fohászokunk Atyánk,
Oltalmadnak szelíd fényét
Áraszd kegyelmeddel reánk.

Im, harcba szállt egész nemzet,
Légfőbb kincsünk, ott küzd apánk,
Piros vérök hull a földre,
Veszélyben van drága hazánk

Oltalmazd meg oh nagy Istén!
S vezesd győzelemre őket,
Adj kitartást, bátorságot,
Oszladd el a vészfelhőket.

Tartsd meg öreg jó királyunk,
S áldd meg nemzetünknek hadát,
Hogy fegyverrel, vitézséggel,
Védhessék meg e szép hazát.

Ámen.

Kertész Albert.

53 esztendő Udvarhelyvármegye köz- igazgatási életéből.

Irtá: lengyelfalvi Bátor Orbán Ottó.

VI.

Daniel Gábor főispánsága idejében, egymásután igen derék alispánok voltak: Tibád Antal és Török Albert. Mind a kettő nagy tudással, magas közigazgatási képességgel bírt.

Tibád Antal alispánsága alatt volt a második alkotmányos — ekkor

már nem követ, hanem — képviselőválasztás, amikor a kormánypárti Gróf Bethlen János és Török Albert nyert mandátumot.

Mi, az ellenzék, kisebbségben maradtunk.

Véres választás volt, sőt a kormánypárti választók közül emberélet is esett áldozatul a végletekig vitt erőszakoskodás miatt.

Török Pál, a Török Albert testvére, igen indulatos, erőszakos ember volt s mindent elkövetett, hogy győzzék. Így pl. Ülke és Szenttamás községekben vagy 40 embert összetoborzott s azokat leitatta és cigányzene mellett e csapatjával éjjel-nappal járta a községeket, hogy ha az ellenzék kortesei oda mennek, agyonveresse.

Kemény hideg volt. A dülöutakon a sikosság miatt jární nem lehetett, az országuton kellett szekérrel menni.

Én harmadmagammal (egy bizalmas székely emberemmel és egy székelykereszturi timáriparossal) saját fogatomon elindultam estefelé Szenttamásra, hogy az ellenzéki szavazókat összegyűjtve, a következő napon Székelyudvarhelyre a választáshoz bevigyűk.

A sikosság miatt az országuton csak a szenttamási betérő utig haladhattunk, onnan a szekereket hazaküldöttem Lengyelfalvára, mi pedig hárman gyalog mentünk át Szenttamásra.

Mikor a faluvégéhez érteztünk, hallottuk, hogy Szenttamásról Ülke felé nagy láрма és muzsikaszó mellett a Török Pál részeg csapata vonul fel.

Mi bementünk szenttamási földbirtokom gondozójához és érdeklődtem, hogy a választókat össze lehetne-e gyűjteni? Birtokkezelőmtől azt a felvilágosítást nyertem, hogy Török Pál a kormánypárt részére már három nap óta itatja és vesztegeti a választókat. Az egész falu férfitalokosai annyira részegek, hogy megmozdulni sem bírnak s a míg ki nem jözanodnak, addig azokkal beszélni sem lehet.

A falu között egyszerre nagy zaj és láрма keletkezett. Kinézek az ablakon s hát látom, hogy Török Pál a részeg csapatát futólépésben vezet be udvarunkra.

Behatoltak a szobába és két társamat kivonszolták az udvarra. Azután a felbőszült vezér embereit ellenem uszította azzal a jelszóval, hogy: üssétek agyon azt az unitárius kutyát! Azt hitte, hogy ha engemet, a katolikus embert unitáriusnak tüntet fel a katolikus népek, akkor az rögtön agyonver...

Az emberek felismertek és egy sem nyult hozzám, hanem a szobában a székekre és padokra leültek s velem barátságosan kezdték beszélgetni. Hiába nógatta őket Török Pál, a csapatnak több belátása volt — részegen is, mint neki józanon...

Én látva, hogy ott semmi eredményt elérni már nem lehet, bucsut vettem az emberektől és távoztam a

szobából. Mikor a kapuhoz érkeztem, a kijáratnál két részeg alak várt botokkal felfegyverkezve és engem fel akart tartóztatni. De én akkor jó erőben levő serény legény lévén, mind a kettőt egyszerre ragadtam mellém és kétfelé dobtam a kaputól. Kiugrottam az utcára és a zsebemben levő két hatlövétű revolver egyikét előrántottam s lövésre készen tartottam a kezemben.

Török Pál is kivonult a csapatával az utra és ott újabb támadásra vezényelte csapatát. Neki szintén revolver volt a kezében s azzal biztatta embereit, hogy bátran üssenek engem agyon, mert ha én lövök, ő is lö. A nép azonban engem nem támadott, hanem félrevonult és hagyta, hogy utamat akadálytalanul folytassam.

Míg közöttünk a harc így folyt, beesteledett. Azonban szép holdvilágos este volt. Mikor a szenttamási paplak irányába érkeztem, észrevettem, hogy a mezőn két csapat ember igyekezik utamat elállani. Török Pál ismert csapata volt kétfelé osztva, hogy a falun kívül bekerítsenek és ott tanuk nélkül kiolthassák az életet.

A pap kertjénél egymagamban haditanácsot tartottam s elhatároztam, hogy éjszakára betérek a paplakhoz, mert így a vérontást elkerülhetem. Elvégre két töltött revolverrel könnyen tudtam volna védekezni.

Bementem a pap udvarára s mikor a lakás ajtójához érkeztem, akkor már Török Pál egyik csapatával a bezárt kapu tetején bemászva, szintén ott volt.

A nagy zajra, Péterffy József akkori lelkész kijött az ajtóba. Én Török Pál rákiáltottam, hogy egy lépést se tegyen előre, mert lelövöm. De az önféjű Török nem állott meg s én erre célba vettem és a ravaszt meghúztam. Szerencsére a pisztoly töltései elváltak azva az éjjel nap-pali esős-hóba s így Török Pál életben maradt.

Azonban megjíedt és az ajtónál levő plebánoshoz lépve, ezt mondotta:

— Nézze plebános ur, ez az unitárius kutya idejött, hogy vallásunk ellen pénzzel bujtogasson és a katolikus népet hitében megtántorítsa.

Péterffy József plebános, ki az udvarhelyi esperesi kerület egyik kimagasló papja volt, s akit később az akkori erdélyi püspök vörös-övvel díszített fel és alesperesi méltóságra emelt, engemet jól ismert. Tudta, hogy ki vagyok és azt is igen, mikép testétől-lelkéstől buzgó katolikus ember vagyok. Kacagva mondotta Töröknek, hogy téved, mert én az egyháznak erős oszlopa vagyok s nagyon örvend, ha engem szerény házánál vendégül láthat.

Török Pál látva, hogy itt sem tud boldogulni, csapatával szegyenkezve elvonult. Én pedig a kedves plebánosnál az éjszakát nyugodtan töltöttem el.

Két társam a brutális csapat egy pár ütlegével, szintén megmenekült

és szerencsésen bejutottak Székelyudvarhelyre, az ellenzéki tanyára, hol a történeteket elbeszélve azt állították, hogy engemet Szenttamáson a kormány emberei agyonvertek ... (Folytatjuk)

Székely hősök.

Csik-, Háromszék-, Marostorda-, Tordaaranyos- és Udvarhelyvármegyéből származó és a világháborúban megsebesült, meghalt vagy hadifogságba jutott hősöknek a hadügyminisztérium veszteség lajstromai alapján összeállított hiteles kimutatása.

XLI.

Pagocán János 62. gye. 11. sz. Marostva. Mezőrűcs 1892. hadifogoly (Bijsk, Tomsk kormányzóság Oroszország). — Pakurár János 23. gye. 4. pót. Tordaaranyosvm. Inokfalva 1882. hadifogoly (Oroszország). Petra János 62. gye. 11. sz. Mtv. Libánfalva 1886. hadifogoly (Tomsk). Sándor István tart. tizedes, címz. szakaszvezető 62. gye. 8. sz. Udvm. Székelybentfalva 1884. hadifogoly (Niznij Newgorod, Oroszország).

Tehikio István honvéd ágyusezred Tavn. hadifogoly (Astrachan, Oroszország).

Helyreigazítás az 56. sz. veszteség lajstromhoz: Györ György helyett Gyara György 64. gye. 8. sz. Tordaaranyosvm. Szekatura 1882. megs.

Az 1915. márc. 23-iki 147. sz. veszteség lajstrom szerint:

Beese Dénes pót. 24. gye. 4. pót. Csikcsicsó 1879. hadifogoly (Oroszország). — Beke Daniel 24. gye. 12. sz. Udvm. Belfalva 1882. hadifogoly (Oroszország). — Blidar 31. gye. 8. sz. Torda 1890., meghalt 1914. nov. 18. — 27. — Bódi Lajos 31. gye. 4. sz. Torda 1892. megs. — Brunar Sándor 31. gye. 16. sz. Háromszvm. Bodola 1891. megs.

Fodor Fülöp őrzető 24. gye. 5. sz. Csvm. Gyimesfelsőlak 1892. hadifogoly (Militárispítal Omsk, Oroszország).

Gergely Sándor pót. 24. gye. 3. msz. Csikdanfalva 1879. hadifogoly (Oroszország).

Kacsó József 31. gye. 15. sz. Udvm. Parajd 1887. hadifogoly. — Karácsony József 82. gye. 1. sz. Csvm. Gyimesfelsőlak 1894. ms. — Kresun György 31. gye. 2. sz. Tavn. Szárlos 1884. ms.

Molnár István tisztiszolga 31. gye. 13. sz. Hszvm. Szenthalom (?) 1891., meghalt 1914. nov. 18—27.

Pál Ferenc 24. gye. 8. sz. Csikcsicsó 1881. hadifogoly (Aschabad Oroszország). — Péter Lőrincz 82. gye. 9. sz. Udvm. Kápolnáfalva, meghalt 1915. febr. 24—25 — Preda Szilveszter 31. gye. 5. sz. Tavn. Bányabükk 1894. ms.

Serban Miklós 31. gye. 16. sz. Tavn. Aranyoslóna 1882. ms

Szöcs Samu tizedes 31. gye. 2. sz. Udvm. Décsfalva 1892., meghalt 1914. nov. 18—27. — Sztojka János 82. gye. 1. sz. Csikcsicsó 1888. megs.

Az 1915. márc. 24-iki 148. sz. veszteség lajstrom szerint:

Albert Gerő tizedes 24. gye. 2. sz. Csvm. Gyergyóalfalu ms. — Algya János 24. gye. 11. sz. Hszvm. Zagon ms. — Ambrus Dénes 24. gye. 10. sz. Csikmadaras-megs. — András Ferenc 24. gye. 4. sz. Csikmindszent, meghalt 1915. jan. 11. Antal Ignac 24. gye. 9. sz. Hszvm. Bereczk ms.

Bács János 24. gye. 7. sz. Hszvm. Eresztvény megs. — Bálint György 24. gye. 11. sz. Hszékv. Kálnok, meghalt 1914. dec. 26. vagy 1915. jan. 6. — Bálint János 24. gye. 6. sz. Csikszögöd ms. — Balla József szakaszvezető 24. gye. 6. sz. Csikcsicsó ms. — Baneruj György 24. gye. 10. sz. Hszvm. Magyarbodza ms. — Bánfi Lajos 24. gye. 3. sz. Csikszentmiklós, meghalt 1915. jan. — Bartha Lajos 24. gye. 6. sz. Csikkozmas ms. — Bartos Lajos 24. gye. 9. sz. Hszvm. Mikóujfalu ms. — Bíró György 24. gye. 4. sz. Hszvm. Kézdiszentkereszt ms. — Bodó Antal 24. gye. 11. sz. Kássonföld ms. — Bodor István 24. gye. 12. sz. Csvm. Gyimesfelsőlak ms. — Boga István 24. gye. 6. sz. Csikszentsimon ms. — Borbándi Ferenc 24. gye. Hszvm. Torja, meghalt 1915. jan. 16. — Bot Pál 24. gye. hidaszapat Hszvm. Sepsiszentgyörgy megs. — Botár Sándor 24. gye. 4. sz. Csiktapocza megs.

(Folytatjuk.)

D. A . . . hoz.

Valami úgy visszahúz
Egy kis város zajába,
Valakinek nevét fonom
Könyörgő imámba.
Valakinek, aki talán
Megérti majd lelkem,
Valakinek, akit eddig
Hiába kerestem!

Valami úgy visszahúz,
De tudom mért fáj szívem!
Anélkül, hogy láttam, szóltam,
El kellett mennem!
De az Isten majd megsegít
Jóságos szívével,
Addig is én imádkozom
Ajkamom nevével!

Valami úgy visszahúz,
Mert érzem, rokonlélek.
Hallgasd meg oh Isten
Forró imám — kérlek!
Nem hagyta el soha
Vésznek idején sem,
Oh! hallgasd meg imám
S esdő könyörgésem.

**Vallásodban legyen bizalmad!
Bizalmadban legyen szereted!
Szeretedben legyen vallásod!**

**Rokonlekeknek nem a szeretet, hanem
a hit a kapcsa.**

**Mert igazán szeretni csak az tud, ki-
nek hite van . . .**

Csalódás!

Édes anyám, beteg vagyok,
Fájó szívem megszakad.
Összetörték ábrándképem,
Elvették az álmodat!
Nem jut hozzá napsugár már,
Nem ad a nyár meleget;
Kegyetlen bű és csalódás
Marcangolja szívemet.
Vágyaimat mind elfojtja,
Reményeim romba dönti,
Sohajaim megzavarja,
Álmaimat mind megöli.

Csak egy álmodot hagyott nékem,
Amely kínoz szüntelen,
Csak egy csók, az éget folyton.
Mit adott a hűtelen.
Lelkem szárnyát kettétörte,
Széltépte a szívemet,
Elvette a boldogságom
S kínoz, gyötör engemet.

Balga voltam, dőre kislány!
Romba dönt az életem,
Boldogság a halál lesz csak
S igaz álmodom énnékem.
Sirok-rivók éjszakán át,
Fényes nappal zokogok,
Úgy gyötör a bű és bánat,
Nemsokára meghalok! . . .

Ne sirasson engem senki,
Mert csak gyötíri lelkemet.
Legalább a sír ölében
Pihentessem szívemet! . . .

Kérnay Saturnó.

SZÉKELY GAZDA.

Terménybemutató és vásár.

A „Székelyország” tudósítása.

Torda, 1915. okt. hó.

Hosszu idő óta először rendezett a Tordaaranyos vármegyei Gazdasági Egyesület terménybemutatót és vásárt. Az október hó 1—6-ig lezajlott gyümölcs, zöldség, bor, must és gabonavetőmag vásárjából pedig azt látjuk, hogy a rendezőség felismerte az egyesületnek a terményértékesítés terén való hivatását, e nehéz időkben. Az eddigi szokásoktól eltérőleg, nem „kiállítás”, hanem egy bemutatóval kapcsolatos vásárt rendezett. Ezáltal segítségére volt a háborúban levő gazdák itthonmaradtjainak terményeik értékesítésében, a vármegyére terelte a közéletmezési üzemek, kereskedők figyelmét és a köz javára, lehetővé tette, hogy a legeladogottabb havasi faluból is a felesleges mennyiségben levő élelmi cikkek, termények méltányos árak mellett forgalomba kerüljenek. Megkönnyítette nyilvántartásával és vásári irodájának felállításával a ke-

reskedők dolgát, akik a termény készletek felől ott tájékozást szerezve, foghattak eredményes munkához.

A vásárt Dr. *Betegh* Miklós kormánybiztos, egyesületi elnök nyitotta meg a vármegye notabilitásainak valamint a társ és rokon egyesületek, erkölcsi testületek képviselőinek jelenlétében. Beszédében rámutatott a mezőgazdasági termelés nagy jelentőségére, mely lehetővé teszi hatalmas hadseregünk fenntartását, az ipar és kereskedelem fejlődését. A magyar buzáról szólva: — ugymond — a német ipar legyőzte az angolt, de a magyar buzának nem akad párja a világon.

A vásár tartama alatt egy a gazdák, mint a kereskedők közül számosan kerestek fel a vásári irodát, hol az eladó gyümölcsfelekből, bormustból külön kóstoló volt boren-dezve.

Számos messzekerülő gyakorlati adatot gyűjtött össze az egyesület, amelyet alkalmas módon értékesíteni is fog a gazdák érdekében és a köz javára. Természetesen az újításokat máról holnapra keresztül vinni nem lehet. Az egyesület azonban módját fogja ejteni, hogy a szerzett tapasztalatokról a kisgazdák is kellőleg tájékozottassanak.

A vásár legforgalmasabb napja vasárnap volt, amikor Budapestről, Kolozsvárról, Temesvárról, Nagyváradról, Marosvásárhelyről stb. ismét számos vendég, látogató, érdeklődő és kereskedő érkezett.

Vasárnap délután Dr. *Wolff* Gyula egyesületi alelnök tartott gyümölcsészeti kérdésekről előadást a gazdaközönség élénk érdeklődése közepette. Dr. *Wolff* Gyula úgy az elméleti, mint a gyakorlati kérdéseket felölelte előadásában a gyümölcsészeti köréből. Az előadás után a jelen volt gazdák helyi vonatkozású szőlészeti és gyümölcsészeti kérdésekről folytattak nívós vitát.

A bemutatóval kapcsolatos vásáron — a háborús állapotokra tekintettel — díjazások és jutalom kiosztások nem voltak. Tekintve azonban a gazdaközönség részéről megnyilvánult és a háborús viszonyok miatt nem remélt általános érdeklődést és szép számban való részvételt, a rendező bizottság elhatározta, hogy a résztvevő gazdák elismerő és dicsérő oklevél ad azon elismerésre méltó buzgalomért, amellyel az egyesület ezen szerény akcióját oly szép sikerre vezették.

A bemutató a vármegyeház közgyűlési termében folyt le, amelyet Dr. *Horváth* Miklós alispán ez alkalomra díjtalanul volt szíves átengedni.

A bemutató és vásár szép sikere előre láthatólag arra az elhatározásra fogja bírni az egyesület vezetőségét, hogy ezt ezután évenként megismételje.

A vásár ügyvezetője *Török* Balint egyesületi titkár volt, kinek a rendező bizottság tagjai önzetlen és egyetértő munkásságukkal nagy segítségére voltak.

Hadifoglyokkal paló levelezés.

Mind süröbben hangzanak el a panaszok, hogy az Oroszországban hadifogságban levő katonáink nem kapják meg a hozzátartozóik által küldött levelezéseket.

Illetékes helyről nyert értesülésünk szerint, ennek okát elsősorban a levelezések nagy mennyiségében és a közlemények tulhossza voltában kell keresni. — A közönség tehát csak úgy biztosíthatja e levelek célhoz jutását, ha az orosz cenzura munkájának megkönnyítése érdekében, két hetenként legfeljebb csak egyszer vagy ennél is ritkábban ír, s akkor is nem levelet, hanem csak levelezőlapot küld és arra csak néhány sor családi és magánvonatkozású közleményt ír.

A levelezés céljára a célszerű kizárólag a hadifoglyokat gyámolító és tudósító hivatal által vörös kereszt jelvényt kibocsátott és megfelelő előnyomással ellátott levelezőlapokat használni, amelyek a legtöbb postahivatalban is árusítatnak.

A közleményben kerülendő a közállapotokra és a háborúra vonatkozó minden hír. — Különösen sokat árt az ügynök, hogy egyesek burkoltan akarnak hírt adni a hadi sikerekről, ami az orosz cenzorokat bizalmatlannokká teszi a többi ártalmatlan közleménnyel szemben is. — Ajánlatos a levelezésnél a német vagy francia nyelvet használni, mert más nyelvekre Oroszországban kevés a cenzor és így ezek a levelezések soká elhevernek, esetleg célhoz sem jutnak.

A falvak intelligenciájára hárul a hazafias feladat, hogy ily levelezéseknek német vagy francia nyelven való megírásánál a nyelvismerettel nem bírók segítségére legyenek.

Különös súlyt kell helyezni a címnek megírására.

Ennél használjuk szintén lehetőleg a francia vagy német nyelvet, de a német címet is latin betűkkel írjuk. A címben okvetlenül benne legyen annak jelzése, hogy címzett hadifogoly, mert más egyének leveleit az ellenséges külföldre nem továbbítják. Ezért tehát a címbe a „prisonnier de guerre” vagy „Kriegsgefangener” jelzést hozzátenni el ne mulasszuk. Sok függ a rendeltetési hely nevének helyes kírásától is. Ha e tekintetben kételyeink vannak, forduljunk a postahivatalhoz vagy a hadifoglyokat gyámolító és tudósító hivatalhoz (Budapest IX. Üllői-ut 1), mely utóbbi hivatal a cyril betűkkel írt vagy egyébként kevésbé olvashatatlannak megállapításában is a hozzáférőknek rendelkezésére áll.

Népjegyek, meghívók és mindenféle nyomtatványok készülnek e lap kidőhivatalában.

HIREK.

A drágaság ellen

hadat ízen Dr *Majthényi* Miklós, Székelyudvarhely város polgármestere is. Más városok helyes példáját követve, *Ugron* János fő- és Dr *Sebesi* János alispán támogatásával, hatósági husszékét állított fel, ahol a katonaság is vásárolni fog és a közönség mellyanyos kiszolgálásban részesül.

Erre és más városi fontos kérdésre nézve, Dr *Majthényi* polgármester 7155—1915. k. i. szám alatt, a következőképpen tájékoztatja a közönséget:

I. Az *Eötvös-utcában*, a *Looz-féle* üzlethelyiségben városi kezelés és ellenőrzés alatt *husszék* nyílt meg, ahol a közönség husszükségletét jutányosan szerezheti be. A hatóságilag ellenőrzött árak az üzlethelyiségben kifüggesztett táblán közzé vannak téve.

Ugyanitt mérődik ki a város által beszerzett konyha-szalonna is, melyből többet egyszerre venni 5 kilónál nem lehet. A vevő köteles a vétel alkalmával a liszt-beszerzési könyvét a mézárósnak bemutatni. A szalonna eladása folyó hó 18-án fog megkezdődni. Kilójának ára szintén az üzlethelyiségben kifüggesztett táblán lesz látható.

II. A piaci úszora megszüntetése végett figyelmeztetem a közönséget, hogy a terményeknek nemcsak a hivatalos áránál magasabb áron való eladása tilos, hanem azt is meg kell büntetni, aki a hivatalosnál magasabb árat kínál az áruért, vagy magasabb árat fizet.

Az ilyenmü visszaéléseket a polgárőrség tagjai és a rendőrség ellenőrzik s aki a szabályokat be nem tartja, szigorú büntetésnek teszi ki magát.

III. A házi szemét takarításánál egyesek azt panaszzolják, hogy az illető szemét-fuvarozó a szeméért nem megy be az udvarba.

Ilyen panaszok megelőzése végett értesitem a közönséget, hogy a városnak arra személyzete nincs, hogy szeméért az udvarba bérjárjon, de ez nem is kötelessége, mert a kapu elé a szeméket kivinni és a szemétfuvarozónak ottan átadni, a közönség dolga és kötelessége.

Dr Majthényi Miklós s. k., polgármester.

— Magyarország — van!

A király, a legelső magyar ember ország-világnak tudtára adja, hogy az örökös Magyarország létezik és legalább is egyenlő jogai vannak Ausztriával a monarchiában. Ezt jelenti a címer- és zászlókérdés, mely a mostani történelmi nagy időkben 18 évi vajjudás után — megoldást nyert. Ezután az Ausztriával közös intézményeknél, a magyar nemzet szimbolumai egyenlő jogosultsággal, egyforma tiszteletben részesülnek. A kétféjű sas mellett, a magyar címernek is ott kell legyen és a fekete-sárga lobogó felerősze piros,

fehér, zöld színű lesz a közös intézmények feltüntetésére. Nektek köszönhetjük és köszönheti az utókor mind ezeket hős székely-magyar vitézek, ott a harctereken! A ti országnak bátor sárga juttalma, melyet a nemzet öreg királyunk jószágából végre megnyerhetett. Emeljétek magasra tehát a magyar nemzeti lobogókat és ajkatokról viharként zúgjon háromszoros éljen a királynak!

— **Tüntetés 82-esek.** A király Ő Felsege Rosenthal Ignác tart. hadnagy, Miklós Antal tart. zászlós, Ferencz Bálint és Péter József tart. hadapródoknak az I. oszt. ezüst vitézségi érmet, Rózsá Károly tart. hadapródnak a II. oszt. ezüst vitézségi érmet, Cine Elek, Molnár György és Szentgyörgyi József Árpád gyalogosoknak pedig a bronz vitézségi érmet adományozta.

— **Igyekeztek a gazda** ezidén is minél több buza- és rezsztvetést létesíteni, mert kétségtelenül, hogy ezeknek a terményeknek ára jövőre is magas lesz. Idei készletünk pedig jövő aratásig ki is fog fogyni. Ne kösse magát senki ahhoz, hogy októberben a vetést okvetlenül be kell fejezni, hiszen vetettünk mi már decemberben is nem egyszer és hozzá kedvező eredménnyel. A felszababult kukorica, burgonya és répa földeket, amelyeket könnyen lehet előkészíteni buza alá, vessük be még buzával, mert minél többet aratunk a jövő évben, annál nagyobb szolgálatot teszünk magunknak, családunknak, de a hazánknak, sőt közvetve hű szövetségeseinknek is.

— **Harctéri előléptetések.**

Deutsch Vilmos ezredes, a harctéren levő székelyudvarhelyi cs. és kir. 82. gyalogezred parancsnoka Szigetter Frigyes, Nagy Béla, Kovács Kálmán, Prokisch Gusztáv, Wagner Richárd, Zagoni Gyula, Vass János, Kricsa Andor, Bedő Gyula és Harsai Jenő tart., illetve népf. hadapródokat az ellenség előtt tanúsított bátor és vitéz magatartásuk elismerésül — tart., illetve népf. zászlósoknak léptette elő.

— **Csikszereda város** képviselőtestülete folyó hó 14-én tartotta rendes közgyűlését, melyen a jövő évi költségvetést és annak keretében a 103 százalékra előirányzott pótdó kivetését is tárgyalta. Csikszeredának kb. 3000 főnyi lakosa van és a város adminisztrációjának személyi kiadásai 80,000 koronába kerülnek. A közhatalmat mindinkább oda irányul, hogy egy jó községi közigazgatás 10—20,000 koronából is bőven kielégüljön... Miután *Székelyudvarhely* város sem áll sokkal előbb gazdasági téren, mert a személyi kiadásai a 140,000 koronát meghaladják, a pótdó pedig évről-évre emelkedik, itt is gyakran felmerül a kérdés, hogy törvényhatósági város vagy nagy község kellene lenni...

— **Halálozás.** *Huszár* Lajos, Székelyudvarhely város egykori főkapitánya és tanácsnoka, Nagykovácsok vármegye nyug. tisztviselője okt. 11-én életének 75-ik évében elhunyt Székelyudvarhelyt. A sziv- és lélek-

ben igaz magyar, külsőleg is ezt tüntette fel. Haláláig pörge kalap, magyar ruha és eszma volt a ruházata, melyet az ezüst fokos egészített ki. Halálát gyermekei, — közöttük Dr *Huszár* Lajos kincstári orvos és *Huszár* Zoltán székesfővárosi isk. igazgató — veje *Varga* Béla kir. telegkönyvvezető, valamint menyeyei és unokái gyászolják. — *Barabás* Ferenc fazekas-mester iparos polgártársunk életének 85-ik, házasságának 55-ik évében e hó 12-én meghalt Székelyudvarhelyt. *Soha* Aladar apósát és neje *Barabás* Anna édes atyját gyászolja. — *László* Bereke, a székelyudvarhelyi ref. kollegium I. oszt. tanulója, *László* Albert városi jegyző és neje *Syllaba* Klára 11-ik éves kis fia, hat heti kínos betegség után, e hó 9-én elhalt Székelyudvarhelyt. A kedves fiúcskát bánatos szülőin kívül testvérei — köztük Dr *László* Endre ügyvéd — és széleskörű rokonság gyászolja.

— **Kinevezés.** *Derzi* Domokos póttart. — katonai állatorvosnak nevezetett ki.

— **Utlevél Orosz Lengyelországba.** A magyar és osztrák csapatok által megszállva tartott orosz lengyel területekre az utazás csakis utlevéllel történhetik, a mely utlevél a főhadparancsnokság (főhadparancsnokság) által láttaoztatandó. Azoktól, akik ipari vagy kereskedelmi ügy intézése végett szándékoznak oda utazni, amennyiben e minőségükről, a kamaránál megtekinthető minta szerinti igazolványt mutathatnak fel, az utlevél láttaoztatását nem követelik.

— **Előléptetések.** *Rothenary* Albert ezredes, a székelyudvarhelyi cs. és kir. 82. gyalogezred parancsnoka Heidl József és Strubi Jenő gyalogos, c. szakaszvezetőket — tizedes, c. szakaszvezetőkné, Nemes Nagy Elemér tizedest — tizedes, c. szakaszvezetőnek léptette elő.

— **A II. hadikölcsön-kötvények** — mint Dr *Majthényi* Miklós polgármester 7096—915. k. i. sz. alatt lapunkat értesíti — a székelyudvarhelyi m. kir. adóhivatalhoz megérkeztek s azok ott, a jegyzéskor kiadott pénztári elismervény ellenében átvehető.

Az igazi székely

összetart és támogatja azt a lapot mely a Székelyföld egysége, előhaladása s így mindnyájunk érdekében küzd. Csekély 2 K 50 fillérért három hónapig bárhova elküldjük a „Székelyország”-ot, melynek minden száma érdekes és értékes közleményeket ad.

Nyomtatta és kiadja **BETEGH PÁL** könyvnyomtató Int. Székelyudvarhelyt.